

Anna ZADEŃKA-CEKIERA

ORCID 0000-0001-5071-1917

*Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie*

Błędy językowe w wypowiedziach uczniów klas III szkoły podstawowej

Abstract: Linguistic errors in the written statements of third grade elementary school students

The main aim of the article is to systematize theoretical knowledge regarding fundamental concepts in language culture: linguistic accuracy, linguistic proficiency, text, usage, norm, system, language error, and error types. Additionally, the article seeks to highlight the most common language errors occurring in written statements produced by third-grade students.

Keywords: fundamental concepts of language culture, types of language errors, errors in third grade students' statements

Słowa kluczowe: podstawowe pojęcia kultury języka, typy błędów językowych, błędy w wypowiedziach uczniów klas III

Wprowadzenie

Podstawowym celem nauczania języka polskiego w klasach I–III szkoły podstawowej jest wdrażanie ucznia do posługiwania się językiem polskim i kształtowanie sprawności w zakresie mówienia, czytania, pisania, dbałość o kulturę języka. W procesie komunikowania się (edukacja językowa) uczeń występuje zarówno w roli nadawcy, jak i odbiorcy. Jako nadawca powinien mówić, pisać poprawnie i sprawnie, czyli zgodnie z przyjętymi w danej społeczności regułami (normami) językowymi i wzorcami stylistycznymi. Jako odbiorca — słuchać i czytać.

Składnikiem kultury języka jest poprawność językowa — „umiejętność polegająca na używaniu każdego elementu języka zgodnie z przyjętymi normami językowymi, czyli także konstruowanie tekstu mówionego bądź pisa-

nego, by tych norm nie naruszał, to znaczy był wolny od błędów i usterek językowych” (Markowski, 2020, s. 18).

W skład umiejętności obejmowanych pojęciem kultury języka wchodzi także sprawność językowa nadawcy tekstu. Polega ona na „dobrze takich środków językowych, które pozwolą najlepiej dotrzeć do odbiorcy, spowodować jego właściwą [...] reakcję i wywołać u niego pozytywną ocenę mówiącego (piszącego). Tekst sprawny językowo to taki, w którym autor przekazuje to, co chce przekazać (informacje, przeżycia, emocje itp.) w sposób najodpowiedniejszy w danej sytuacji komunikatywnej” (s. 19).

Poprawne i sprawne komunikowanie się w języku polskim przez ucznia należy zatem do najważniejszych umiejętności w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej. Uczeń, komunikując się, często wprowadza do swych wypowiedzi innowacje językowe. Innowacje, które zostały zaaprobowane w normie i systemie, to zmiany językowe. Innowacje, które nie uzyskały takiej aprobaty, ponieważ nie mają uzasadnienia funkcjonalnego, są b ł ę d a m i j ę z y k o w y m i (s. 43).

Głównym celem artykułu jest usystematyzowanie teoretycznej wiedzy dotyczącej podstawowych pojęć kultury języka: poprawność językowa, sprawność językowa, tekst, uzus, norma, system, błąd językowy, typy błędów, a także ukazanie najczęściej pojawiających się błędów językowych w wypowiedziach uczniów klas III.

Podstawowe pojęcia teoretyczne kultury języka

Do podstawowych pojęć teoretycznych kultury języka zaliczyć można: tekst, uzus, norma, system, błąd językowy.

Tekst jest całością, która charakteryzuje się wewnętrzną spójnością formalną (np. gramatyczną) i treściową. W tekstach znajduje odbicie uzus językowy — zwyczaj używania takich, a nie innych form językowych (Markowski, 2020, s. 20–21). Normę językową tworzy „zbiór tych elementów językowych [...], które są w pewnym okresie uznane przez jakąś społeczność (najczęściej przez całe społeczeństwo, a przede wszystkim przez jego warstwy wykształcone) za wzorcowe, poprawne albo co najmniej dopuszczalne” (s. 21). Norma tym różni się od tekstów, że nie obejmuje cech przypadkowych, zaś od systemu tym, że uwzględnia uzus (Porayski-Pomsta, 1994, s. 56). System językowy to „ogół morfemów występujących w języku i modeli ich łączenia, a także reguł ich zespolenia w jednostki tworzące tekst” (Markowski, 2020, s. 22).

System zawiera modele, które mogą być realizowane. W normie urzeczywistniają się niektóre z tych możliwości. Uzus jest pojęciem szerszym niż nor-

TEKST → UZUS → NORMA → SYSTEM

Wykres 1. Droga awansu środków językowych. Opracowanie na podstawie: Markowski, 2020, s. 29

ma językowa. Obejmuje zarówno składniki zgodne z normą, jak i elementy językowe odczuwane jako nieaprobowane, np. *szłem, doszłem, przyszedłem, wyszedłem*. Zespół elementów językowych należących do uzusu może stać się podstawą zmian zachodzących w normie językowej. Jeśli elementy uzyskają znaczny stopień rozpowszechnienia, to z czasem mogą zostać skodyfikowane w obrębie normy (s. 27–28).

Między systemem, normą, uzusem i tekstem istnieją zależności, a także ciągła wymiana elementów językowych. Tylko kierunek: tekst–uzus–norma–system jest drogą awansu środków językowych (s. 29).

Kolejnym podstawowym pojęciem kultury języka jest błąd językowy. Zdaniem J. Miodka „to wybór złego elementu systemowego — gramatycznego lub stylistycznego. W sferze gramatycznej to np. wykorzystanie przyrostka *-arka* zamiast *-nia* w nazwie miejsca: *myjarka* zamiast *myjnia* [...]” (Miodek, 2001, s. 78). Nie każde jednak wykroczenie poza obowiązującą normę należy utożsamiać z błędem. Autor wypowiedzi może świadomie wybrać formę, która nie odpowiada normie, ale jest przydatna funkcjonalnie, stylistycznie i jest zgodna z regułami systemu językowego, np. *bezprzyczynny dzień* (J. Tuwim). Im większa jest sprawność językowa użytkowników języka, tym większa liczba twórczych, kreatywnych innowacji. Tylko innowacje nieumotywowane funkcjonalnie należy uznać za błąd (s. 79).

Norma użytkowa nie dopuszcza jednak wielu naruszeń ustalonego porządku języka, zwłaszcza tych, które utrudniają rozumienie tekstu, np. nie można użyć końcówki narzędnika zamiast biernika (*widzę Janem* zamiast *Jana*). Naruszenie normy w takim zakresie traktować należy jako błąd językowy. W wielu jednak przypadkach norma nie jest już tak stanowcza na skutek rozbieżności między nią a uzusem. Na przykład użycie formy *tą* zamiast *tę*, mające oparcie w uzusie, stanowi już raczej kategorię usterki, niewłaściwego użycia niż błędu językowego (Markowski, Puzynina, 2001, s. 59).

Można więc stwierdzić, że mianem błędny językowy „obejmuje się zjawiska dość różnorodne, choć odznaczające się jedną wspólną cechą. Są to mianowicie nieświadome odstępstwa od obowiązującej w danym momencie normy językowej, czyli takie innowacje, czy szerzej, takie użycie określonych elementów językowych, które nie znajdują uzasadnienia funkcjonalnego: nie usprawniają porozumiewania się, nie wyrażają nowych treści, nie przekazują na nowo, w inny sposób emocji nadawcy itd.” (Markowski, 2020, s. 57).

Typy błędów językowych

W opracowaniach językoznawczych błędy klasyfikowane bywają rozmaicie (por. Porayski-Pomsta, 1994, s. 58–66; Markowski, 2020, s. 58–63).

Biorąc pod uwagę rangę błędów językowych, czyli to, w jakim stopniu naruszają normę językową, można je podzielić na rażące, pospolite i usterki językowe.

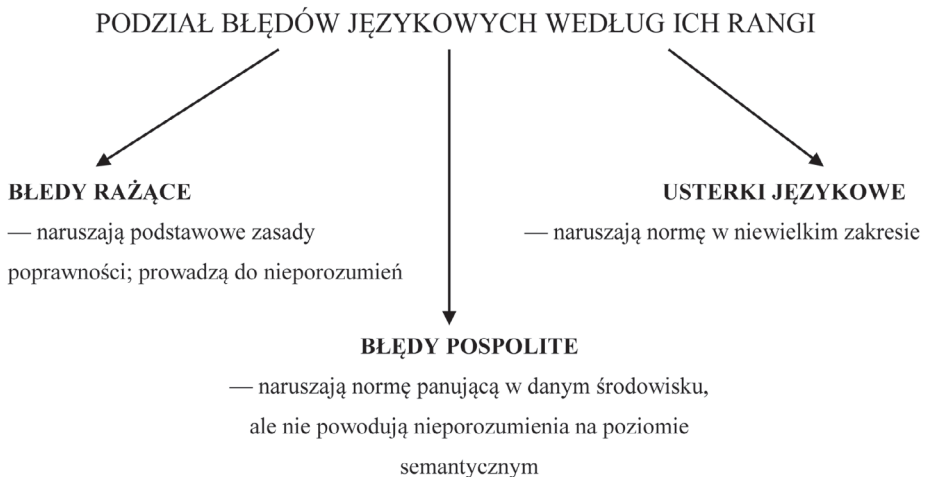
Błędy rażące zakłócają podstawową komunikatywną funkcję przekazu językowego, naruszają podstawowe zasady poprawnościowe. Ich popełnienie może utrudniać zrozumienie treści. Błędy pospolite naruszają normę w danym środowisku, nie powodują na ogół nieporozumienia na poziomie semantycznym, np. formy *wziętem, włanczać*. Usterki językowe naruszają normę językową tylko w niewielkim zakresie (Markowski, 2020, s. 62–63).

A. Markowski rozróżnia błędy zewnętrznojęzykowe i wewnętrznojęzykowe.

Do błędów zewnętrznojęzykowych zalicza błędy zapisu:

— ortograficzne: używanie niewłaściwych liter i połączeń literowych w zapisie, np. *druh, ogurek, rzyczyć* (zamiast: *druh, ogórek, życzyć*); niewłaściwa pisownia łączna lub rozdzielna; także niewłaściwe użycie łącznika, np. *świeżomalowany, codzień, po środku, jasno żółty* (poprawnie: *świeżo malowany, co dzień, pośrodku, jasnożółty*); niewłaściwie używanie wielkich i małych liter na początku wyrazów, np. *maria nowak, Sok z Czarnych Porzeczek*;

— interpunkcyjne — brak właściwego znaku interpunkcyjnego, zwłaszcza przecinka; zbędne użycie znaku interpunkcyjnego; użycie niewłaściwego znaku interpunkcyjnego.

Wykres 2. Podział błędów językowych według ich rangi. Opracowanie własne na podstawie: Markowski, 2020, s. 62–63

Błędy wewnętrznojęzykowe dzieli na błędy:

— wewnętrznojęzykowe systemowe (językowe): gramatyczne, leksykalne i fonetyczne;

— wewnętrznojęzykowe stylistyczne: niewłaściwy dobór środków językowych w określonej wypowiedzi, niedostosowanie ich do charakteru i funkcji tej wypowiedzi; naruszenie zasad jasności, prostoty i zwięzłości stylu.

W obrębie błędów gramatycznych mieszczą się:

a) błędy fleksyjne, które polegają na:

— wyborze niewłaściwej postaci wyrazu, np. *wziąć* zamiast *wziąć*, *widnokrąg* zamiast *widnokrąg*, *ten kontrol* zamiast *ta kontrol*;

— wyborze niewłaściwego wzorca odmiany, np. *zaoram* zamiast *zaorzę*, *tego zgorzela* zamiast *tej zgorzeli*

— wyborze niewłaściwej postaci tematu, np. *przyjacielom* zamiast *przyjaciółom*;

— wyborze niewłaściwej końcówki fleksyjnej, np. *bystszy* zamiast *bystrzejszy*, *diabłowi* zamiast *diabłu*, *umią* zamiast *umieją*;

— nieodmienianiu wyrazu, który ma swój wzorzec deklinacyjny, np. *z Aleksandrem Fredro* zamiast *Aleksandrem Fredrą*, *mecz z Maroko* zamiast *mecz z Marokiem*;

— odmianie wyrazu, któremu nie można przypisać wzorca odmiany, np. (*wypić kubek*) *kakaa* zamiast (*wypić kubek*) *kakao*;

b) błędy składniowe, które mogą być:

— błędami w zakresie związku zgody, np. *Pies i Zuzia wbiegły na podwórko* zamiast *Pies i Zuzia wbiegli na podwórko*;

— błędami w zakresie związku rzędu, np. *używać dobrą szminkę* zamiast *używać dobrej szminki*; *brać się za malowanie pokoju* zamiast *brać się do malowania pokoju*;

— błędami w używaniu przyimków, np. *krem dla cery tłustej* zamiast *krem do cery tłustej*, *siedzieć na kasie* zamiast *siedzieć w kasie*;

— błędami w zakresie używania wyrażenia przyimkowych, np. *brak postępu w temacie kopalń* zamiast *brak postępu w sprawie kopalń*;

— niepoprawne skróty składniowe, np. *przed i po obiedzie* zamiast *przed obiadem i po obiedzie*;

— niepoprawne konstrukcje z imiesłowowym równoważnikiem zdania, np. *Czytając takie reportaże, łzy napływają same do oczu* zamiast *Kiedy czyta się takie reportaże, łzy napływają same do oczu*;

— konstrukcje niepoprawne pod względem szyku, np. *To w minionych latach nie zdarzało się* zamiast *To w minionych latach się nie zdarzało*;

— zbędne zapożyczenia składniowe, np. *Wydarzyło się to nie wczoraj, a przed tygodniem* zamiast *Wydarzyło się to nie wczoraj, ale przed tygodniem*.

Do błędów leksykalnych A. Markowski zalicza:

a) błędy słownikowe (wyrazowe):

— używanie wyrazów w niewłaściwym znaczeniu, czyli zbędna neosemantyzacja, np. *rozpłaszczyć się* — zdjąć płaszcz (właściwe znaczenie: stawać się płaskim),

— mylenie znaczeń wyrazów podobnych brzmieniowo lub morfologicznie i ich niepoprawne wymienne używanie, np. *efektowny* i *efektywny*, *adaptować* i *adoptować*, *klimatyzacja* i *aklimatyzacja*,

— posługiwanie się pleonazmami, np. *cofnąć się do tyłu*, *akwen wodny*, *kontynuować dalej*,

— naruszenie łączliwości wyrazu, np. *odnieść porażkę* zamiast *ponieść porażkę*, *wyrządzać straty* zamiast *powodować straty*,

— nadużywanie wyrazów modnych, takich jak: *aplikacja*, *pakiet*, *opcja*, *ciężki*, *poważny*, *kreować*;

b) błędy frazeologiczne:

— zmiana formy frazeologizmów wskutek wymiany, redukcji lub rozszerzenia składu związku, np. *ciężki orzech do zgryzienia* zamiast *twardy orzech do zgryzienia*, *dolać oliwy* zamiast *dolać oliwy do ognia*, *pójść do przysłowiowej Canossy* zamiast *pójść do Canossy*,

— zmiana formy frazeologizmu wskutek zmiany postaci gramatycznej jednego ze składników, np. *szukać przy świecy* zamiast *szukać ze świecą*, *palić na panewce* zamiast *spalić na panewce*,

— zmiana znaczenia frazeologizmu, np. *łowić ryby w mętnej wodzie* — tłumaczyć się niejasno, nieprzekonująco (poprawnie: czerpać zyski z nieuczciwych, podejrzanych interesów),

— użycie frazeologizmu w niewłaściwym kontekście, powodującym użycie znaczenia dosłownego, np. *Nowoczesna technika startuje. Najwcześniej start ten nastąpi w lotnictwie*;

c) błędy słowotwórcze:

— budowanie formacji niezgodnie z polskimi modelami słowotwórczymi, np. *specgrupa* w znaczeniu *grupa specjalna*;

— zastosowanie niewłaściwego formantu, np. *babciowy* zamiast *babciny*, *głupłość* zamiast *głupota*,

— wybór niewłaściwej podstawy słowotwórczej, np. *eurosejm* w znaczeniu *europarlament*.

W zakresie błędów fonetycznych autor wyodrębnia:

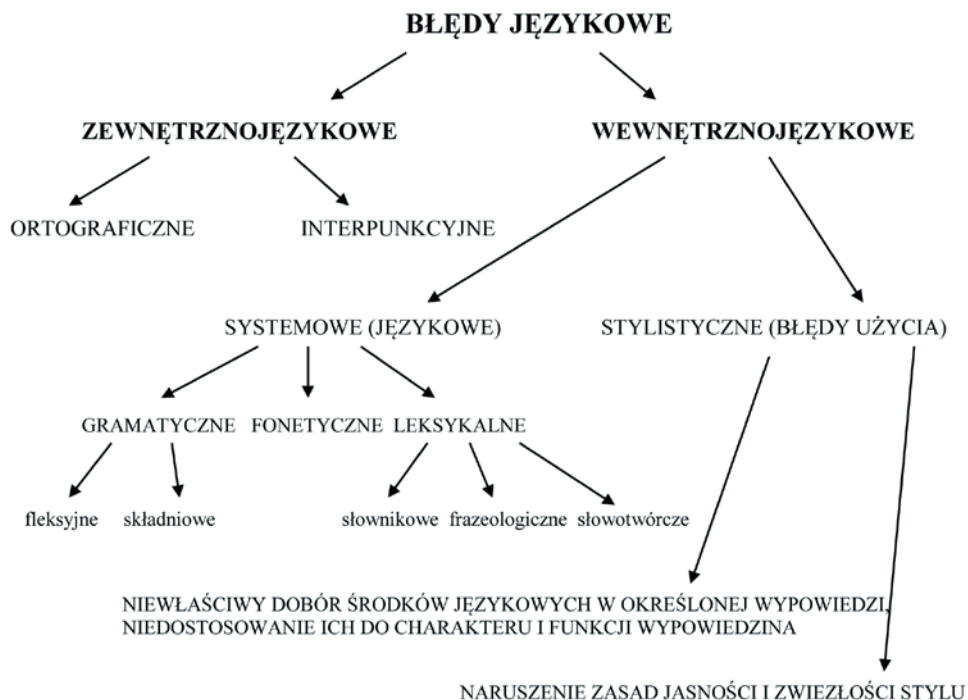
— niepoprawną wymowę głosek, np. *ą* jako *om* na końcu wyrazu;

— niepoprawną wymowę grup głoskowych;

— „literowe” odczytywanie wyrazów;

— redukcję głosek i grup głoskowych;

— niepoprawne akcentowanie wyrazów i form wyrazowych.

Wykres 3. Podział błędów językowych. Opracowanie własne na podstawie: Markowski, 2020, s. 58–62

W grupie błędów wewnętrznojęzykowych — stylistycznych mieszczą się:

a) niewłaściwy dobór środków językowych w określonej wypowiedzi, niedostosowanie ich do charakteru i funkcji tej wypowiedzi:

- używanie elementów oficjalnych w wypowiedziach potocznych,
- używanie elementów potocznych w wypowiedzi o charakterze publicznym,
- mieszanie elementów kilku różnych stylów w jednej wypowiedzi,
- stylizacja językowa niemająca uzasadnienia w treści i charakterze stylowym;

b) naruszenie zasad jasności, prostoty i zwiezłości stylu (Markowski, 2020, s. 58–62).

Błędy językowe w wypowiedziach uczniów klas III szkoły podstawowej

Błędy językowe są zjawiskiem powszechnym. Uczniowie klas I–III szkoły podstawowej, wypowiadając się zarówno w mowie, jak i w piśmie, wprowadzają do

swych wypowiedzi innowacje językowe, które nie znajdują uzasadnienia funkcjonalnego, nie usprawniają porozumiewania się, są zatem błędami językowymi.

Jakie błędy językowe pojawiają się najczęściej w wypowiedziach pisemnych uczniów klas III?

W analizowanych pracach uczniów klas III¹ dominują błędy zapisu — zewnętrznojęzykowe: — ortograficzne:

a) używanie niewłaściwych liter i połączeń literowych w zapisie (ż — rz, u — ó, h — ch), np.:

— ż zamiast rz.

Moim zwierzątkiem jest mój pies.

doweterynaza

dobrze

zwierzak

zucam jej

żesz

— rz zamiast ż

porzar

Na tym rysunku jest dużo dziwnych postaci.

— u zamiast ó

ktury Mój pies

wanrywa i jabka, ogurki

to ja mówię różne

tudż podwodny

¹ Materiał pochodzi z archiwum do użycia prac magisterskich pisanych pod moim kierunkiem w latach 2020–2023.

— ó zamiast u

Lóbie koty.

— h zamiast ch

Mój kochany kotek.

hodzita po drodze

— ch zamiast h

chodowla cherbule

— sz zamiast rz

Jego ulubiony pszyssmak to
i często pszytyłam

— ó zamiast u i rz zamiast ż

dońco

b) niewłaściwa pisownia łączna lub rozdzielna, np.

Napewno

lubię się z nim bawić.

Mój kotek lubi się z nim bawić.

Patrząc na ten obraz osuję się
nie swoje.

Jest bardzo kolorowy i to w nim mi się najbarokniej
podoba.

nigdy niewolno dzieciom samym bawić się
zapalnikami

W ramach błędów zapisu zewnątrzjęzykowych odnotowano bardzo liczne błędy interpunkcyjne, które dotyczą zaburzeń w wyznaczaniu granic wypowiedzeń oraz stosowaniu znaków interpunkcyjnych:

— brak właściwego znaku interpunkcyjnego — przecinków, np.:

A pani Basia powiedziała że spaliła by się w tym
pożarze gdyby Karolinka nie było.

— brak właściwych znaków interpunkcyjnych — przecinków i kropek, por. fot. 1.

Wśród błędów wewnątrzjęzykowych dominują błędy systemowe (językowe), najliczniej występują błędy gramatyczne.

Błędy fleksyjne dotyczą zakłóceń w odmianie wyrazów przez przypadki, liczby i rodzaje (rzeczowniki, przymiotniki, imiesłowy przymiotnikowe, liczebniki, zaimki) oraz osoby, czasy, tryby i rodzaje (czasowniki). Najczęściej pojawiały się błędy fleksyjne w zakresie odmiany czasowników. Uczniowie klas III najczęściej stosowali:

— niewłaściwą postać bezokolicznika, np. *wziąć* zamiast *wziąć*;

— niepoprawną formę 1. os. liczby pojedynczej rodzaju męskiego, np.: *przyszłem* zamiast *przyszedłem*, *wyszłem* zamiast *wyszedłem*, *złamałem rękę* zamiast *złamałem rękę*;

— skróconą postać czasowników *umieć* i *rozumieć*: *umią*, *rozumia*, *umiom* zamiast *umieją*, *rozumieją*.

Moje ulubione zwierzątko to
papugi. Umiam mówić i jak ~~suska~~ mu-
zyki to tańczam. Majam na imię: Leon.

W analizowanych tekstach wyodrębniono błędy składniowe, które naruszają podstawowe zasady budowy zdania w języku polskim. Takie ukształtowanie wypowiedzi utrudnia rozumienie treści:

Lena

Pewnego dnia chłopiec i dziewczynka
wyszli przez okno nagle zauważyli pożar
dziewynka szybko zadzwoniła po straż
pożarną gdy już staracy przyjechali
szybko zaczęli ugasać ogień. gdy już ugasili pożar
staracy dziękowali dzieciom za pomoc ale
w tak naprawdę się stało coś być może
ktoś z budynku na przeciwko zostawił
włócznie zezarżko nachwile wyszedł i katastrofę
gotową.

Fot. 1. Praca Leny, lat 9

Radek kl 3a

Wakacje Marcina

Dawno temu był Marcin

Mowak który pojechał na
wakacje do Francji rozmawiał

o tym z bratem tak
się cieszył że opowiadał
o tym swoim kolegom

- Jedziemy do Francji - Powiedział.

Marcin

- Ekstra - Odpowiedział Oskar.

Gdy już doszli na lotnisko.

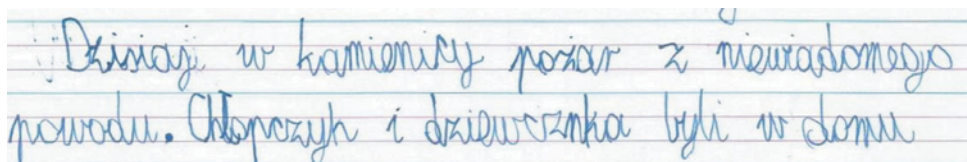
Marcin odkrył że ma
lek wysokości więc nie
patrzył nie przez okno

w Francji było ekstra.

A gdy wrócili cieszył się
że ma wuj pochwalił się
kolegom.

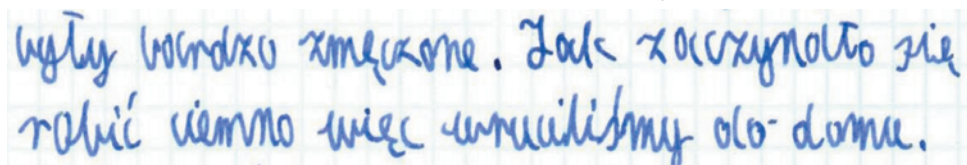
— potoki składniowe — „nadmiernie rozbudowane wypowiedzenie złożone, najczęściej zbudowane nieprawidłowo. Składnikami potoku składniowego są wyrażenia i wypowiedzenia luźno ze sobą połączone, między nimi granice są najczęściej zatarte. Poszczególne części składowe wypowiedzenia nie są ze sobą logicznie powiązane. Potoki składniowe są charakterystyczne dla języka mówionego” (Podlawska, Płóciennik, 2002, s. 165); por. fot. 2.

— brak orzeczenia w zdaniu, np. *Dzisiaj w kamienicy pożar z niewiadomego powodu* zamiast *Dzisiaj w kamienicy wybuchł pożar z niewiadomego powodu*.

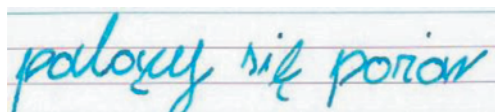

— błędy składniowe w zakresie związku zgody, które stanowią „wykolejenia polegające na niezgodnieniu formy wyrazu określanego i formy pozostającego z nim w związku zgody wyrazu określającego” (Porayski-Pomsta, 1994, s.54); do tego rodzaju błędów zaliczamy wykolejenia w zakresie niezgodnienia formy orzeczenia z formą podmiotu, np. *Rodzice się pakowali, a ja z siostrą biegaliśmy po domu* zamiast *biegałyśmy*;

— niewłaściwe użycie spójników, np. spójnika *więc*

Rzadziej pojawiały się błędy leksykalne — słownikowe (wyrazowe). Uczniowie posługiwali się pleonazmami, np.

Wśród błędów wewnętrznojęzykowych, obok błędów systemowych (językowych), odnotowano błędy stylistyczne. Rozpatruje się je w obrębie zdania, akapitu lub całego tekstu, dotyczą wszelkich zaburzeń w doborze środków językowo-stylistycznych. Najczęściej występowały błędy polegające na zastosowaniu nieuzasadnionych powtórzeń wyrazów, konstrukcji, np. *później poszliśmy*.

Moja wakacyjna przygoda
Rano wjechaliśmy do Zakopanego okazało
się że przyjechaliśmy 3 godziny wcześniej
do hotelu awionę poszliśmy do
lasu okazało się że doszliśmy
do stacji marciańskiej puźniej
poszliśmy do hotelu rozmawialiśmy
puźniej poszliśmy na obiad po
obiedzie poszliśmy popłukać do
hotelu puźniej poszliśmy na kolację.

Podsumowanie

W artykule omówione zostały błędy językowe najczęściej pojawiające się w wypowiedziach pisemnych uczniów klas III szkoły podstawowej. Analiza wypowiedzi uczniowskich wskazuje, że dominują błędy ortograficzne, interpunkcyjne oraz gramatyczne, szczególnie w zakresie fleksji i składni. Często występują

formy niepoprawne w odmianie czasowników oraz potoki składniowe, czyli nadmiernie rozbudowane zdania, utrudniające zrozumienie tekstu. Ostateczna klasyfikacja błędów obejmuje także usterki stylistyczne, wskazując na niepoprawny dobór środków językowych oraz naruszenie zasad zwięzłości i jasności stylu przez badanych.

Znajomość błędów językowych uczniów jest niezbędna do zaplanowania wczesnej interwencji edukacyjnej, by zmniejszać częstotliwość tych błędów i wspierać rozwój umiejętności językowych na wczesnym etapie edukacyjnym. Systematyczne ćwiczenia słownikowo-frazeologiczne, gramatyczne, stylistyczne, redakcyjne i ortograficzne, a także różne metody kształcenia sprawności językowej (por. Vaškevič-Buś, Zaděcka-Cekiera, 2021, s. 21–30) będą pomocne w rozwijaniu umiejętności poprawnego i sprawnego komunikowania się uczniów.

Bibliografia

- Markowski, A. (2020). *Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne*. Warszawa: PWN.
- Markowski, A., Puzynina, J. (2021). *Kultura języka*. W: J. Bartmiński (red.), *Współczesny język polski*. Lublin: UMCS, 49–69.
- Miodek, J. (2001). *O normie językowej*. W: J. Bartmiński (red), *Współczesny język polski*. Lublin: UMCS, 73–83.
- Podlawska, D., Płóciennik, I. (2002). *Leksykon nauki o języku*. Bielsko-Biała: Park.
- Porayski-Pomsta, J. (1994). *Błędy językowe i ich rodzaje*. W: K. Handke, H. Dalewska-Greń (red.), Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy.
- Vaškevič-Buś, J., Zaděcka-Cekiera, A. (2021). *Kształcenie sprawności językowej w edukacji wczesnoszkolnej*. „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna”, 9, nr 2, 21–30.